

Návrat živé půdy, to je přímo věda

Nedostatek živin a neschopnost zadržovat vodu. Tak to je dnes častý problém zemědělské půdy ohrožené erozí. Bohužel se to týká i pozemků v okolí našeho města.

■ Lenka Kopčáková

Město ve svém okolí vlastní 100 hektarů pozemků zemědělské půdy, které propachtovává farmářům. S cílem zlepšit ohroženou půdní biodiverzitu vstoupilo před časem do projektu Živá půda v režii Nadace Partnerství. Ta obcím i fyzickým vlastníkům bezplatně poskytuje konzultační služby.

„Když jsme loni na podzim obnovovali polní cestu na Vysoké, při spolupráci s Nadací Partnerství jsme se dozvěděli o tomto jejich projektu. Živá půda pomáhá vlastníkům pozemků s nastavením pachtovních smluv z hlediska férovosti pachtovního i péče o půdu,“ vysvětluje starosta Martin Mrkos (Žďár-ZM).

Odborníci pro Žďár vypracovali analýzu na regeneraci půdy, takže radnice již zná návrh opatření jak v konkrétních lokalitách s půdou zacházet a pečovat o ni. Řešení pozemků jsou přizpůsobena konkrétním situacím a cílem je zlepšení retenční schopnosti půdy.

Nákresy situace městských pozemků si lze prohlédnout na stránkách

města. Červené označení varuje, že zde již erozní události nastaly, žlutá barva značí riziko ohrožení půdy.

Opatření k ozdravení zemědělské půdy se má vždy promítnout do uzavřené pachtovní smlouvy. Jak starosta vysvětluje, výhodou agro-envi dotací je to, že zemědělec nepřijde o zemědělskou dotaci kvůli tomu, že na části orné půdy již nepěstuje plodiny, ale změnil ji v remízku nebo travnatý pás. Na daná opatření směřuje podpora z jiných dotačních programů. Právě travnaté pásy a remízky zabraňují postupu eroze půdy.

„S našimi pachtýři chceme vést dialog, ne jim nařizovat. Oni sami vidí, že zemědělství potřebuje impuls i v tomto směru,“ poukazuje žďárský starosta. Jednání radnice s pachtýři začalo v dubnu a pokračuje v květnu.

„Sami zástupci okresní agrární komory potvrzují, že kvůli nárůstu cen hledají způsoby, jak na pole vyjízďet co nejméně a nepotřebovat tolik pohonných hmot, různých hnojiv a agrochemie. Schyluje se nejspíš k transformaci v zemědělství obecně,“ očekává Mrkos.

Podle jeho vysvětlení se jeden centimetr krychlový ornice tvoří 30 až 40 let. Pak stačí jeden velký liják nebo vítr a kubíky kvalitní ornice jsou pryč.

Důležité je také při setbě nebo osazování polí zohledňovat sklon terénu a správně nastavit způsob vede-

ní rádků a brázd. Někdy za splachy může právě špatná volba.

V rámci projektu Živá půda se v ČR napravuje až 4000 hektarů půdy. Nejbližší k nám se angažuje Jihomoravský kraj.

Receptem k ozdravení půdy je vytváření polních cest lemovaných stromy, vytváření průlehů či remízků a změna technologie ošetřování půdy.

Problém nastal kdysi již socialistickou kolektivizací a rozoráváním mezí. Velké bloky zemědělské půdy trpí chemizací a někdy jednostrannou technologií zpracování.

Laicky by se dalo říci, že podorničí je nemocné. To je velmi důležitá vrstva, vlastně předěl mezi půdotvorným substrátem a tzv. spodinou.

Podorničí je utužené a zatmelelé častým pojezdem těžké techniky a oráním v jedné hloubce. To brání protečení srážkové vody do hlubšího půdního „zásobníku“, hlavně ale mizí žízy potřebné k čechráně půdy a vytváření humusu. Nyní se také ví, že orba půdy má devastující účinek na půdní houby. Právě ony významně přispívají k zasakování srážkové vody. Zpětná obnova půdních hub po orbě však trvá až čtyři roky.

„Rada zemědělců již dnes mění způsob hospodaření, kdy pečují o pole bezorebným způsobem a využívají meziplodiny, které zabraňují devalvací kvality půdy,“ říká starosta.

Až se začne v krajině zasakovat voda, vrátí se i hmyz, který je indikátorem kvality životního prostředí. Další obnovená polní cesta povede za sídlištěm Vodojem směrem na Plíčka.

Odborníci na agrochemii, půdoznalství a mikrobiologii vysvětlují na webu města, jak zregenerovat zemědělskou půdu.

Prvním krokem je rozrušení zatmelelé vrstvy podorničí jednorázovým hlubokým podrytím, aby mohla srážková voda téci hlouběji. Pak hned vysít hlubokokořenicí meziplodinové směsi. Pastervní porost udržovat nejméně čtyři roky, aby se vytvořily podmínky pro aktivitu žízá. Právě ony zajistí nejrychlejší propojení vodního režimu všech vrstev půdy.

Zregenerovaná půda se již nesmí orat, aby se nevrátila její degradace. Důležitý je trvalý půdní pokryv vegetací (hlavní plodina je střídána druhově bohatou meziplodinovou směskou).

Nesmí se již také hnojit minerálními formami dusíku, ale tento prvek dodávat půdě přes bobovité rostliny s fixátory dusíku na kořenech. Důležité je také občasné rozmetávání kompostu po poli.

Kam ve Žďáru

■ **So 7. 5. (10-17) KOVÁŘSKÝ DEN NA ŠLAKHAMRU** – setkání kovářů z celé ČR v autentickém prostředí památky ve správě Technického muzea. Ukázky na kovadlinách i bucharu.

■ **So 13. 5. (9-15) DEN OTEVŘENÝCH LESŮ** - komentovaná vycházka se zámeckým lesníkem z Cikháje na Žákovu horu. Obnova a ochrana lesa, tažní koně, u ohně s kytarou.

■ **Do 14. 5.** Stará radnice **KAREL ZEMAN: GRAFIKA, MEDAILE A ZNÁMKY**.

Výstava, která 25. 4. začala uvedením nové poštovní známky s motivem poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na ZH.

■ **Pá 19. 5. (17-23) MUZEJNÍ ZÁMECKÁ NOC** s připomenutím sv. Jana Nepomuckého.

■ **St 24. 5.** 18.00 Městské divadlo **ZÁVĚREČNÝ KONCERT ZUŠ F. DRDLY** - nejlepší sólisté školy a instrumentální soubory.

■ **So 27. 5. (7.30-18.30)** Sportovní hala **ŽDÁR TANČÍ 2023** - 13. ročník soutěžní přehlídky tanečních skupin z ČR v aerobiku, moderních a disko tancích.

■ **So 27. 5. (8.00-11.30)** nám. Republiky **ŽDÁRSKÝ FARMÁŘSKÝ TRH** - nabídka lokálních výrobků.

■ **Do 31. 5. (9-17)** Zámek Žďár **KRAJINA** - výstava o naší zemědělské krajině, jejích problémech a možných řešeních. Pořádá Ústav plánování krajiny Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

■ **Čt. 1. 6. DĚTSKÝ DEN** - komentovaná vycházka městem pro děti i dospělé s historikem Miloslavem Lopauem. Více na webu RMM.

-lko-

Žďár se chystá na tradiční pouť

(Dokončení ze str. 1)

Využit lze parkoviště u Domu kultury, u České pojišťovny, pod Lidlem a centrální parkoviště na ul. Neumannova. Zaparkovat bude možné i na části komunikace ulice Sázkavská, která bude v době pouti neprůjezdná. Pro pěší zůstane most průchozí. Město podle počasí umožní i operativní parkování na travnatých plochách za ulicí Libušinská (na tzv. hradech). V části úseku silnice I/37 bude omezena rychlost vozidel a v trase vedení MHD na Vysočanech a okolí bude zakázáno zastavení.

Mobilní toalety

Od středečního odpoledne 10. 5. budou v zimním stadionu otevřeny až do nedělního večera 14. 5. toalety, ve venkovním prostoru bude k dispozici šest mobilních toalet. Poblíž ambitu na Zelené hoře budou od 11. do 14. 5. postaveny dvě mobilní toalety.

Akce o pouťovém víkendu

■ **So 13. 5. (9-20)** farní kostel sv. Prokopa **VĚŽ OTEVŘENA** - Na ochoz vede 103 schodů, odměnou je výhled na město. Prohlídka v režii Regionálního muzea začíná pod věží, trvá asi 30 minut. Za deště se nekoná.

■ **So 13. 5. (9-16)** Dům kultury **POUŤOVÝ FLER TRH** - Tradiční přehlídka plná inspirace a ruční práce všeho druhu.

HRA světla v poutním kostele sv. Jana Nepomuckého. Foto: Lenka Kopčáková

Svatojánská pouť na Zelené hoře

V památce UNESCO na Zelené hoře se budou o poutovém víkendu konat slavnostní mše svaté.

Zdejší pouť se vztahuje ke svátku českého patrona sv. Jana Nepomuckého, jemuž je poutní kostel zasvěcen.

Autorem slavného žďárského chrámu je architekt Jan Blažej Santini Aichel, kterého k provedení díla povolal opat Václav Vejmluva. Základní kámen stavby položili dne 16. května 1720 (na svátek patrona) a hotový chrám byl vysvěcen 27. září 1722. Zelená hora pak bývala cílem výpravných barokních procesí.

Od roku 1994 je památka na seznamu světového dědictví UNESCO. V režii římskokatolické církve prochází postupnou obnovou. Kostelu sv. Jana Nepomuckého již byla vrácena původní santiniiovská podoba, nyní probíhá další etapa rekonstrukce obvodového ambitu. Do poutního areálu tak lze vstoupit pouze západní branou (nad schodištěm, směrem od zámku).

Poutové mše svaté se na Zelené hoře konají v sobotu 13. 5. a v neděli 14. 5. Úterý 16. 5. bude dnem slavnosti svátku sv. Jana Nepomuckého. Večer od 20 hodin kostel otevře k tichému rozjímání a duchovnímu hovoru při Nikodémově noci. -lko-